

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till ändring
av lagstiftningen om val och folkomröstningar**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås vissa tekniska reformer i vallagstiftningen. Det föreslås att lagen om riksdagsmannaval och kommunala vallagen ändras så att utsatt dag som infaller under midsommaraftonen eller julaftonen i vissa fall skall infalla följande vardag. Vid nya kommunalval som skall förrättas med anledning av besvär eller vid kommunalval som skall förrättas vid en ny tidpunkt skall förhandsröstning inte förrättas på midsommaraftonen utöver de dagar som redan nämns i lagen.

Vidare föreslås dessa lagar ändrade även så att det meddelande på kort som visar att en person antecknats i vallängden kan användas som följebrev vid förhandsröstningen. Vid statliga val skall det vara möjligt att som följebrev använda också ett meddelande per brev som visar att en person antecknats i vallängden för valkretsen.

Lagen om val av republikens president föreslås ändrad så att det vid presidentval skall uppgöras två meddelanden på kort eller meddelanden per brev om att anteckning gjorts i vallängden. Dessa kort eller brev skall sändas

till de röstberättigade samtidigt. Det föreslås att nya vallängder alltid skall uppgöras oberoende av om ett nytt presidentval förrättas samma år eller ett annat år än det tidigare presidentvalet. Vallängder skall uppgöras även vid nyval till riksdagen som förordnats att förrättas i en enskild valkrets och vid nyval som förordnats att förrättas i en enskild kommun samt vid kompletteringsval för kommunfullmäktige. Lagen föreslås ändrad också för att det skall kunna garanteras att förhandsröstning är möjlig på Post- och televerkets tillfälliga förhandsröstningsställen också vid presidentval.

I propositionen föreslås vidare att vallagstiftningens stadganden om tjänstebrevsrätt upphävs eftersom tjänstebrevsrätten i posttrafiken har slopats. Utöver de ovan nämnda lagarna skall lagändringen också gälla lagen om kommunindelning.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft samtidigt och så att de ändringar som gäller statliga val skall kunna tillämpas vid presidentvalet 1994.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1	2. Ikraftträdande	10
ALLMÄN MOTIVERING	3	LAGFÖRSLAGEN	10
1. Inledning	3	1. Lag om ändring av lagen om riksdagsmannaval .	10
2. Nuläge och föreslagna ändringar	3	2. Lag om ändring av lagen om val av republikens president	12
2.1. Tjänstebrevsrätten	3	3. Lag om ändring av kommunala vallagen	13
2.2. Hur vissa utsatta dagar kan flyttas	3	4. Lag om upphävande av 17 § 2 mom. lagen om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar	14
2.3. Hur vallängderna skall uppgöras	3	5. Lag om ändring av 43 § lagen om kommunindelning	14
2.4. Hur förhandsröstningen kan utvecklas ..	4	BILAGA	15
Utgångspunkter	4	Parallelltexter	15
Meddelande på kort och meddelande per brev som följbrev	5	1. Lag om ändring av lagen om riksdagsmannaval	15
Tillfälliga förhandsröstningsställen	6	2. Lag om ändring av lagen om val av republikens president	18
3. Propositionens verkningar	6	3. Lag om ändring av kommunala vallagen	20
3.1. Ekonomiska verkningar	6	4. Lag om upphävande av 17 § 2 mom. lagen om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar	23
3.2. Övriga verkningar	7	5. Lag om ändring av 43 § lagen om kommunindelning	23
4. Beredningen av ärendet	7		
DETALJMOTIVERING	8		
1. Lagförslagen	8		
1.1. Lagen om riksdagsmannaval	8		
1.2. Lagen om val av republikens president ..	9		
1.3. Kommunala vallagen	9		
1.4. Lag om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar	9		
1.5. Lagen om kommunindelning	10		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Det presidentval som närmar sig är det första som förrättas som ett direkt folkval, vid behov i två omgångar, vilket förutsätter vissa justeringar av vallagstiftningen. De ändringar som föreslås är tekniska och syftet med dem är att göra förfarandet smidigare. Utvecklingen av folkbokföringen och blankettekniken har gjort dem möjliga. Samtidigt har det ansetts motiverat att fridlysa julaftonen för åtgärder som anknyter till val. Fastän orsaken till lagändringarna är det kommande presidentvalet är avsikten att genomföra dem så att även övriga allmänna val blir föremål för motsvarande reformer.

Vidare förutsätts vissa ändringar i vallagstiftningen till följd av att tjänstebrevsrätten har slopats. Om de nyarrangemang som följer av detta avtalas med posten så att den förändrade situationen inte inverkar menligt på valposttrafiken.

De ändringar som nu genomförs i vallagstiftningen har man velat begränsa till de absolut nödvändigaste. En mer omfattande reform av vallagstiftningen i anslutning till hur valdata-systemet skall utvecklas är dock redan under arbete vid justitieministeriet.

2. Nuläge och föreslagna ändringar

2.1. Tjänstebrevsrätten

Genom förordningen om upphävande av förordningen om tjänstebrevsrätt i posttrafiken (1402/92) har myndigheternas tjänstebrevsrätt upphävts från ingången av år 1993. Följaktligen förekommer det inte längre någon sådan brevform som avses i de stadganden i vallagarna som ger valmyndigheterna en sådan rätt.

Det meddelande på kort som tillställs de röstberättigade, ytterkuverten vid förhandsröstning, materialtransporterna vid val och förhandsröstning samt mindre brevfrösendelser från de kommunala centralvalnämnderna, valnämnderna och valbestyrelserna har varit de viktigaste valfrösendelserna. Post- och televerket ersattes ur budgetanslag för de postavgifter som transporten av tjänstefrösendelserna gav upphov till.

I propositionen föreslås att de stadganden i

vallagarna som gäller rätten till tjänstebrev eller fribrev eller som hänvisar till dessa rättigheter skall upphävas eller ändras så att de motsvarar den nya situationen.

Valmyndigheternas postfrösendelser handhas efter lagändringarna som brev- eller varuförfrösendelser av antingen 1 eller 2 klass i enlighet med vad som avtalas mellan justitieministeriet och posten. Valet av klass påverkas av huruvida man hinner sköta postningen som frösendelse av 2 klass eller inte. T.ex. är det inte möjligt att på grund av den strama valtids Tabellen sända ytterkuvert i 2 klass. Däremot är det möjligt att sända meddelandet på kort i 2 klass vid samtliga val och folkomröstningar, om den föreslagna ändringen av tidpunkten för när de skall sändas genomförs.

2.2. Hur vissa utsatta dagar kan flyttas

I 103 § 2 mom. lagen om riksdagsmannaval (391/69) och 95 § (372/85) kommunala vallagen stadgas om hur en utsatt dag kan flyttas om den infaller på en helgdag eller en helgfri lördag. I paragraferna nämns inte julaftonen eller midsommaraftonen, vilka inte längre är allmänna arbetsdagar men inte heller helgdagar utan dagar före helg. I lagen om beräkning av laga tid (150/30) har julaftonen och midsommaraftonen likställts med helgfria lördagar (5 § 1 mom.). Det har trots allt förblivit oklart huruvida man, då man bestämmer en utsatt dag med stöd av vallagarna, kan likställa julaftonen och midsommaraftonen med de helgfria lördagarna ens i det fall då dessa dagar råkar infalla på en lördag.

För att denna oklarhet skall kunna elimineras föreslås det att julaftonen och midsommaraftonen fogas till den förteckning i vallagarna över de dagar under vilka åtgärder i anslutning till val och folkomröstningar inte skall vidtas utan flyttas till följande vardag.

I detta sammanhang föreslås att midsommaraftonen fogas till förteckningen över de i 97 § kommunala vallagen nämnda dagarna under vilka förhandsröstning inte skall förrättas vid nya val eller kommunalval som förordnats att förrättas vid en ny tidpunkt.

2.3. Hur vallängderna skall uppgöras

Det nuvarande folkbokföringssystemet gör

det möjligt att uppgöra nya vallängder för varje enskilt val. Därför är det möjligt att upphäva 8 § 3 och 4 mom. lagen om val av republikens president (1076/91) enligt vilka man vid det val som förrättas i stället för ett presidentval som avbrutits och vid det presidentval som förrättas till följd av att presidenten avlidit eller fått bestående förhinder i vissa fall kan använda de vallängder oförändrade som uppgjorts för det föregående presidentvalet.

Man kan alltid uppgöra nya vallängder och nytt meddelande på kort och meddelande per brev för sådana nya val till riksdagen som förordnats att förrättas i vissa valkretsar på grund av besvär och för nya val som av samma orsak förordnats att förrättas i någon kommun samt för kompletteringsval för kommunfullmäktige. Sådana ändringar föreslås därför i lagen om riksdagsmannaval och i kommunala vallagen.

För att det skall vara möjligt att till den röstberättigade sända meddelandet på kort om att han antecknats i vallängden som en billigare brevfrösendelse av 2 klass så att den når adressaten innan vallängderna framläggs för påseende, föreslås att den minimitid som de kommunala centralvalnämnderna har till sitt förfogande vid statliga val och folkomröstningar för att granska basförteckningarna och meddelandet på kort skall förkortas från sju till sex dagar. Vid kommunalval är tiden från det att meddelandet på kort avsänds till dess vallängderna framläggs till påseende redan av denna längd.

I detta sammanhang föreslås att 25 a § lagen om riksdagsmannaval ändras så att justitieministeriet även beträffande vallängderna för valkretsarna endast skall fastställa ett formulär för vallängden och inte en vallängdsblankett som för närvarande. På motsvarande sätt stadgas redan om vissa andra valhandlingar för vilka ministeriet fastställer ett formulär.

2.4. Hur förhandsröstningen kan utvecklas

Utgångspunkter

I sitt svar på regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om riksdagsmannaval och kommunala vallagen (RP 14/1992 rd) har riksdagen förutsatt att regeringen påbörjar en utredning om behovet

att reformera systemet för förhandsröstning vid statliga och kommunala val. Detta är enligt riksdagen motiverat redan av den orsaken att förhandsröstning vid val har ökat enormt i popularitet. I utredningen bör man enligt riksdagen bedöma t.ex. möjligheterna att göra användningen av valbestyrelser och det förfarande som iakttas vid hemmaröstning allmänare.

Detta yttrande av riksdagen har gett anledning till att granska resultaten av den undersökning av förhandsröstningen som 1992 gjordes på uppdrag av posten och erfarenheterna som man i övrigt fått av kommunalvalen hösten 1992, för att man skall kunna utreda vilka ändringar i förhandsröstningssystemet som förefaller nödvändiga.

Antalet personer som röstar på förhand har val för val ökat kraftigt speciellt under åren 1988—1991. Däreför förefaller det som om antalet röstande i viss mån skulle stabiliseras. För närvarande röstar ungefär en fjärdedel av de röstberättigade på förhand. Antalet av dem som röstat på förhand under åren 1970—1992 framgår av följande tabell:

	Riksdagsmannaval	Val av republikens president	Kommunalval ¹
1970	174 112		
1972	166 724		133 377
1975	289 398		
1976			185 435
1978		179 744	
1979	301 602		
1980			221 592
1982		353 855	
1983	359 660		
1984			250 124
1987	455 768		
1988		688 641/ 676 839 ²	485 185
1991	1 133 506		
1992			1 027 500 ³

Av dem som röstar på förhand röstar ca 97 % på Post- och televerkets anstalter eller på tillfälliga förhandsröstningsställen. På postan-

¹ I detta tal ingår från och med 1976 de personer som röstat på förhand vid kommunalval på Åland. På Åland förrättas kommunalval ett år tidigare än i landet i övrigt.

² Det övre talet är antalet röstande i det direkta presidentvalet, det lägre talet antalet avgivna röster vid valet av elektorer.

³ Förhandsuppgift

stalerna röstade 1 080 377 röstberättigade vid riksdagsmannavalet 1991. Vid kommunalvalen 1992 röstade sammanlagt 996 671 röstberättigade på postanstalterna eller på de tillfälliga förhandsröstningsställen som inrättats i stället för de postanstalter som indragits.

Det framgår av undersökningen om förhandsröstningen hösten 1992 att poströstningen betraktades som ett allmänt taget lätt, problemfritt och modernt sätt att rösta. De röstberättigade förefaller enligt undersökningen att i huvudsak ha en t.o.m. mycket positiv bild av poströstning, och valförrättarna anses allmänt taget sköta sina uppgifter mycket bra eller åtminstone ganska bra.

Under en gemensam utvärderingsdag för dem som ansvarat för postens förhandsröstning och justitieministeriet kom man med stöd av de erfarenheter som då jämfördes till att det nuvarande antalet postanstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen som används för förhandsröstning förefaller att räcka till. Det nuvarande antalet valförrättare ansågs lämpligt och deras utbildning lämplig. Vissa mindre ändringar i det nuvarande systemet för förhandsröstning ansågs dock nödvändiga. Det ansågs inte föreligga skäl för några större ändringar i lagstiftningen eftersom ett omfattande projekt för utvecklingen av systemet för valdata har påbörjats. Det återstod att utreda hur justitieministeriet tillsammans med posten kunde utveckla de åtgärder som hör samman med förhandsröstningen utan att de nuvarande stadgandena behöver ändras.

I detta skede föreslås lagstiftningsåtgärder beträffande följande sakkomplex som anknyter till förhandsröstningen:

- meddelande på kort och meddelande per brev som följbrev; och
- de tillfälliga förhandsröstningsställena.

Meddelande på kort och meddelande per brev som följbrev

Vid alla val och även vid statliga rådgivande folkomröstningar sänds ett meddelande på kort till alla dem som intagits i vallängderna för röstningsområdena och vilkas adresser är kända. På kortet finns bl.a. vissa personuppgifter samt uppgifter om inom vilket röstningsområde personen i fråga har antecknats i vallängden, när och var vallängden är framlagd till påseende samt när och var valförrättningen

eller omröstningen äger rum. Vid rådgivande kommunala folkomröstningar används dock inget meddelande på kort.

I samband med statliga val och folkomröstningar sänds ett meddelande om att anteckning gjorts i längden till alla de röstberättigade som antecknats i vallängden för valkretsen och för vilka den i längden antecknade adressen kan anses tillförlitlig. I meddelandet per brev finns de uppgifter som har antecknats om en person i vallängden och uppgifter om i vilken valkrets han har antecknats i vallängden.

Vid röstning på valdagen eller på den dag då en omröstning äger rum kan meddelandet på kort användas som hjälpmedel då man i vallängden söker efter namnet på den som röstar. Det kan dock inte krävas att den som röstar har meddelandet på kort med sig. Att det saknas utgör inget hinder för att rösta.

Förhandsröstningen underlättas och blir snabbare om meddelandet på kort eller meddelandet per brev företes. En röstberättigad som överlåter meddelandet på kort eller meddelandet per brev så att det kan fogas till följbrevet behöver inte göra anteckningar i följbrevet om vissa uppgifter som framgår av meddelandet på kort eller meddelandet per brev. Han skall endast avge en förklaring om att han själv har fyllt i röstsedeln med bibehållande av valhemligheten och inneslutit den i valkuvertet efter att den stämplats. I praktiken räcker det med att han undertecknar den förklaring som avser detta och finns tryckt på följbrevet. Det är inte heller vid förhandsröstningen obligatoriskt att använda meddelandet på kort eller meddelandet per brev.

Posten har hösten 1991 föreslagit för justitieministeriet att följbrevet och meddelandet på kort skall förenas till en enda handling. Då ärendet senare utreddes vid justitieministeriet visade det sig att det inte föreligger några hinder för detta samt att också följbrevet och meddelandet per brev på motsvarande sätt kunde utformas så att de utgör en enda handling. Detta anses också sänka kostnaderna för förhandsröstningen förutom att röstningsförfarandet rationaliseras och blir smidigare.

Av praktiska orsaker är det inte skäl att förena det följbrev och det meddelande på kort som används vid hemmaröstning. De som röstar i hemmet är synnerligen få och det följbrev som används är av annan typ än vid annan förhandsröstning i hemlandet varför det inte är ekonomiskt eller tekniskt meningsfullt

att förena handlingarna. De som röstar i hemmet får ett likadant meddelande på kort som de övriga som antecknats i vallängden för röstningsområdet och de förfogar alltså över ett följebrev av gammal typ i vilket valförrätaren gör anteckningar i egenskap av myndighet och på vilket även den som varit närvarande vid röstningen antecknar sitt namn. Om de som röstar i hemmet fogar meddelandet på kort till följebrevet, besparas de besväret att anteckna vissa uppgifter som i annat fall skall antecknas på följebrevet.

Till följd av det som konstaterats ovan föreslås att lagen om riksdagsmannaval och kommunala vallagen ändras i enlighet med detta.

För att meddelandet på kort och meddelandet per brev skall kunna användas som följebrev också vid presidentval föreslås det att lagen om val av republikens president ändras så att för vardera valet sänds ett separat meddelande på kort eller meddelande per brev. Dessa skulle av praktiska skäl vara likadana och den röstberättigade skall vid bägge valen kunna använda vilketdera han vill.

För de röstberättigade som inte har meddelandet på kort eller meddelandet per brev med sig på förhandsröstningsstället eller av någon orsak inte vill använda det skall det finnas en följebrevsblankett av gammal typ.

Tillfälliga förhandsröstningsställen

Genom de lagar om ändring av lagen om riksdagsmannaval och kommunala vallagen som trädde i kraft den 1 juni 1992 blev det möjligt att rösta på förhand på tillfälliga förhandsröstningsställen som inrättas av Post- och televerket och anges i förordning. Ändringen var nödvändig därför att posten hade dragit in 282 sådana postanstalter som hade verkat som förhandsröstningsställen vid riksdagsmannavalet 1991. Den nya lagen tillämpades första gången redan vid förhandsröstningen för kommunalvalen 1992 under tiden mellan den 30 september och den 13 oktober. Vid dessa val fanns det 39 tillfälliga förhandsröstningsställen.

Eftersom lagen om val av republikens president inte ändrades samtidigt och det i denna lag å ena sidan stadgas att vid förhandsröstning för presidentval i tillämpliga delar gäller vad som stadgas om förhandsröstning vid riksdagsmannaval (17 §) men å andra sidan

ingår ett specialstadgande om anordnande av förhandsröstning i vilket Post- och televerkets tillfälliga förhandsröstningsställen inte nämns (18 §), har det efter att de nämnda lagarna trätt i kraft ansetts vara oklart om det trots allt är möjligt att tillämpa de nya stadgandena vid förhandsröstning för presidentval.

För att tolkningssvårigheterna skall undanröjas föreslås det därför att 18 § lagen om val av republikens president ändras så att denna oklarhet elimineras. Detta föreslås bli genomfört så att specialstadgandet i paragrafens nuvarande 2 mom., som gäller förhandsröstningsställena vid presidentval och de tider för förhandsröstningen som skall iaktas vid dessa, upphävs varefter endast hänvisningsstadgandet i 17 § skulle kvarstå vilket gäller regleringen av förhandsröstning vid riksdagsmannaval.

För att paragrafen skall bli klarare och onödiga tolkningssvårigheter skall undvikas föreslås vidare att till 18 § fogas ett stadgande som motsvarar 66 § 3 mom. lagen om riksdagsmannaval. Enligt detta kan förhandsröstningen på tillfälliga förhandsröstningsställen och på Finlands beskickningar, i enlighet med vad som stadgas i förordning, räcka även en kortare tid än förhandsröstningen i allmänhet vid presidentval.

I detta sammanhang föreslås, för att enhetligheten i vallagstiftningen skall främjas, att till 18 § lagen om val av republikens president fogas ett stadgande som i tillämpliga delar motsvarar 80 e § 1 mom. lagen om riksdagsmannaval. I detta moment stadgas att hemmaröstning skall förrättas tidigast den 11 dagen före och senast den 5 dagen före valförrättningen. Enligt gällande lag skall också hemmaröstning vid presidentval inledas uttryckligen den 11 dagen före och avslutas uttryckligen den 5 dagen före valförrättningen.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Enligt 102 § 1 mom. lagen om riksdagsmannaval och 100 § 1 mom. kommunala vallagen skall kommunerna erlagga alla kostnader för de kommunala centralvalnämnderna, valnämnderna och valbestyrelserna samt för de valförrättare som avses i 80 a § 1 mom. i den förstnämnda lagen och 74 b § 1 mom. kommunala vallagen medan de övriga kostnader

som nämns särskilt i de förstnämnda stadgarna erläggs ur statsmedel. De i 102 § 3 mom. lagen om riksdagsmannaval och 100 § 3 mom. kommunala vallagen nämnda valmyndigheterna har enligt de nämnda stadgandena rätt att skicka valförsändelser utan att betala postavgifter för dem. Att tjänstebrevsrätten slopas medför bl.a. att de kommunala valmyndigheterna i motsats till tidigare blir tvungna att erlägga postavgifter för alla valförsändelser, om inte saken ordnas på något annat sätt.

Enligt 15 § lagen om riksdagsmannaval och 10 § kommunala vallagen skall den kommunala centralvalnämnden sända ett meddelande på kort till samtliga röstberättigade vilkas adress är känd. Meddelandet på kort har sänts som avgiftsfria tjänstebrev till nästan fyra miljoner röstberättigade. Postavgifterna för meddelanden på kort som postas i 1 klass skulle enligt statistik från de senaste valen komma att öka kommunernas kostnader för förrättande av statliga val med ca 7,2 miljoner mark och på motsvarande sätt kostnaderna för kommunalval. Dessa extra kostnader som orsakas av postavgifter skall enligt förslaget alltså betalas med statsmedel beträffande såväl statliga val som kommunalval.

För levereransen av den andra stora gruppen av försändelser, vilken består av de ytterkuvert som används vid förhandsröstningen, har Post- och televerket redan nu uppburit postavgifter enligt allmän tariff och i efterhand debiterat justitieministeriet för dessa. Även dessa kostnader skall enligt förslaget beträffande såväl statliga som kommunala val alltså betalas med statsmedel.

De kommunala valmyndigheterna har vidare sänt ut bl.a. möteskallelser och valmaterial till medlemmarna i nämnderna. Likaså har de kommunala valmyndigheterna också annan korrespondens mellan olika myndigheter. Av dessa har åtminstone en del i praktiken postats som betald försändelse och inte som tjänstebrev. Dessa postavgifter som kommunerna skall svara för uppgår beroende på befolkningens mängden i kommunen och antalet valmyndigheter till något mellan några tiotals mark och några tusen mark.

De postförsändelser som valkretscentralnämnderna (15 st.) skickar är jämfört med de ovan nämnda obetydliga. Även det anslag som reserveras för dessa, till följd av att tjänstebrevsrätten har slopats, höjer i någon mån de

kostnader som uppkommer av att statliga val förrättas.

Å andra sidan uppnås den fördelen då meddelandena på kort vid statliga val och folkomröstningar sänds en dag tidigare att de kan sändas som 2 klass post. Detta medför en inbesparing på ca 20 % dvs. omkring 1,5 milj. mk för varje enskilt val eller varje enskild folkomröstning vid statliga val. Om meddelandet på kort och meddelandet per brev utformas så att de tillsammans med följebrevet utgör en enda handling, uppkommer en inbesparing av tryckningskostnader och då de används vid förhandsröstningen sjunker den ersättning som justitieministeriet skall betala till Post- och televerket för att detta förrättar förhandsröstning. Det är inte möjligt att i detta skede exakt uppskatta beloppet av inbesparingen eftersom förhandlingar ännu pågår.

I övrigt orsakas inga kostnadsförändringar i statsförvaltningen till följd av att tjänstebrevsrätten slopas. Ifråga om valförsändelserna övergår kostnadsansvaret för avgifterna dock från trafikministeriet till justitieministeriet.

Kostnaderna för valförrättarna på Post- och televerkets anstalter samt på de nu föreslagna tillfälliga förhandsröstningsställena betalas med statsmedel vid val av republikens president. Om hur posten skall ersättas för dessa kostnader avtalas särskilt för varje val mellan justitieministeriet och posten. Posten orsakas inte väsentliga nya kostnader av att tillfälliga förhandsröstningsställen inrättas.

3.2. Övriga verkningar

Ur den röstberättigades synvinkel kommer möjligheten att använda meddelandet på kort och meddelandet per brev som följebrev att underlätta förhandsröstningen och göra förrättandet av förhandsröstningen snabbare samt öka valsäkerheten. Också de reformer som gäller inrättande av tillfälliga förhandsröstningsställen är viktiga i detta avseende, eftersom de tryggar tillräckliga möjligheter att rösta på förhand också vid presidentval efter att de postanstalter som varit förhandsröstningsställen har indragits.

4. Beredningen av ärendet

Propositionen har beretts som tjänsteupp-

drag vid justitieministeriet. De ändringar som orsakas av att tjänstebrevsrätten slopas har beretts i samarbete med posten och de ändringar som gäller vallängderna i samarbete med befolkningsregistercentralen.

Också riksdagens ovan nämnda yttrande har föranlett beredningen av förslagen om hur förhandsröstningen skall utvecklas.

Vid beredningen av lagförslaget om Post-

och televerkets tillfälliga förhandsröstningsställen har det material kunnat användas som utgjorde grund för beredningen av den ovan nämnda propositionen med förslag till lagar om ändring av lagen om riksdagsmannaval och kommunala vallagen, vilken gällde tillfälliga förhandsröstningsställen. Också denna beredning skedde i nära samarbete med posten.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lagen om riksdagsmannaval

13 §. Enligt paragrafen skall meddelandet på kort utformas så att det kan användas som följebrev vid den förhandsröstning som avses i 6 kap. Av gränsdragningen följer att de handlingar för förhandsröstningen som används vid hemmaröstning, vilken regleras i 6 a kap., inte kommer att omfattas av den nya regleringen.

14 och 15 §§. Paragraferna föreslås ändrade så att vallängderna för röstningsområdet uppgörs och meddelandet på kort sänds ut en dag tidigare än för närvarande.

25 a §. Lagändringen är teknisk och avser främst den finska texten, som förtydligas så att i stället för blanketterna skall endast ett formulär för blanketterna fastställas.

25 c §. Ändringen i denna paragraf orsakas av behovet att ändra 14 § som gäller frågan hur vallängderna för röstningsområdena skall uppgöras och 15 § som stadgar hur meddelandet på kort skall sändas till de röstberättigade. Det är sakenligt att vallängderna för valkretsarna uppgörs samtidigt som vallängderna för röstningsområdena och att tidpunkterna för när meddelandet på kort och meddelandet per brev sänds till de röstberättigade sammanfaller så långt som möjligt.

25 d §. Ifråga om det meddelande per brev som sänds till dem som har antecknats i vallängderna för valkretsarna föreslås en sådan skyldighet som motsvarar skyldigheten enligt 13 § i fråga om meddelandet på kort, om att de skall utformas så att de kan användas som följebrev vid förhandsröstningen. Samtidigt föreslås att uttrycket meddelande per brev även

i lagen ändras till meddelande per brev vilket redan i praktiken allmänt används.

70 §. Ändringen i paragrafen anknuter till förslaget om att utforma meddelandet på kort och meddelandet per brev så att de tillsammans med följebrevet utgör en gemensam handling. Av paragrafens ordalydelse framgår att meddelandet på kort eller meddelandet per brev inte nödvändigtvis behövs för detta ändamål. I sådana fall används en särskild följebrevblankett av nuvarande typ vilken tillhandahålls på förhandsröstningsställena.

74 §. Ändringen anknuter till den möjlighet som föreslås att använda meddelandet på kort eller meddelandet per brev som följebrev.

77 §. Paragrafen bör ändras på grund av att tjänstebrevsrätten har slopats.

80 e §. Ändringen är nödvändig på grund av att den ändring som gäller användningen av meddelandet på kort som följebrev inte skall gälla vid hemmaröstning.

100 a §. Ändringen orsakas av förslaget om att man alltid skall uppgöra nya vallängder vid nyval och i samband med dem ett nytt meddelande på kort och meddelande per brev.

102 §. I paragrafens 1 mom. klarläggs kostnadsansvaret i den nya situationen då tjänstebrevsrätten för valpost har avskaffats. Staten skall ansvara för postavgifterna för meddelandena på kort och ytterkuverten på samma sätt som hittills. I fråga om ändringen av benämningen på meddelandena per brev hänvisas till vad som sägs under 25 d §. Att 3 mom. upphävs beror på att tjänstebrevsrätten har slopats.

103 §. I det kommande presidentvalet skulle krav på rättelse av vallängden för röstningsområdet vad gäller den egna rösträtten och regis-

terbyråns rättelsekrav kunna framställas till den kommunala centralvalnämnden även på julaftonen, om inte paragrafen ändras och om man är av den åsikten att lagen om beräkning av laga tid inte kan tillämpas på detta fall. Det bör anses riktigt att fridlysa julaftonen för åtgärder i anslutning till val. I detta sammanhang föreslås en motsvarande reglering beträffande midsommaraftonen för den eventualiteten att åtgärder som anknyter till val eller folkomröstningar som förrättas vid en exceptionell tidpunkt skulle infalla på denna dag.

Ikraftträdelsestadgande. På grund av den brådskande tidtabellen för förberedelserna för presidentvalet bör det vara möjligt att vidta vissa förberedande åtgärder som anknyter till de föreslagna lagändringarna redan innan lagen träder i kraft.

1.2. Lagen om val av republikens president

8 §. I paragrafens 2 mom. stadgas att meddelandet på kort och meddelandet per brev skall uppgöras i två exemplar. Att 3 och 4 mom. upphävs beror på förslaget om att nya vallängder samt ett nytt meddelande på kort och meddelande per brev alltid skall uppgöras för varje enskilt presidentval.

18 §. Den nuvarande 1 punkten i 2 mom. föreslås ändrad för att man skall kunna garantera att förhandsröstning är möjlig också på Post- och televerkets tillfälliga förhandsröstningsställen. Samtidigt föreslås att det nuvarande 2 mom. även i övrigt upphävs på grund av att motsvarande reglering har intagits i lagen om riksdagsmannaval. Med stöd av hänvisningsstadgandet i 17 § tillämpas regleringen redan vid presidentval.

Det föreslås vidare att paragrafen delas upp i två moment så att de stadganden som gäller förhandsröstning i allmänhet skall ingå i 1 mom. och de stadganden som gäller hemmaröstning skall ingå i 2 mom.

29 §. De ändringar som föreslås i paragrafen beror på att tjänstebrevsrätten slopats samt att midsommar- och julaftonen fogats till förteckningen över de dagar som medför att en utsatt dag flyttas till följande vardag.

Ikraftträdelsestadgande. Ifråga om denna reglering hänvisas till vad som sägs ovan om ikraftträdelsestadgandet för lagen om ändring av lagen om riksdagsmannaval.

1.3. Kommunala vallagen

8 §. I fråga om denna ändring hänvisas till vad som sägs om 13 § lagen om riksdagsmannaval. Stadgandena om hemmaröstning ingår i kap. 7 a i kommunala vallagen.

66 §. Det nya 2 mom. som fogas till lagen motsvarar den ändring som föreslås i 70 § lagen om riksdagsmannaval.

70 §. Den ändring som föreslås i denna paragraf motsvarar den ändring som föreslås i 74 § lagen om riksdagsmannaval.

73 §. Ändringen behövs eftersom tjänstebrevsrätten har slopats.

74 f §. I fråga om denna ändring hänvisas till vad som ovan sägs om 80 e § lagen om riksdagsmannaval.

93 §. Ändringen beror på förslaget om att nya vallängder och i samband med dem ett nytt meddelande på kort skall uppgöras vid nya val. Eftersom enligt 94 § vad i lag stadgas om nya val även gäller vid kompletteringsval för kommunfullmäktige, skall denna ändring gälla även vid dylika val.

95 §. Att midsommar- och julaftonen skall fridlysas för åtgärder i anslutning till kommunalval anknyter till den ändring som föreslagits i 103 § lagen om riksdagsmannaval. Det blir aktuellt att tillämpa paragrafen endast vid enskilda kompletteringsval eller nya val som förrättas vid en exceptionell tidpunkt.

97 §. Midsommaraftonen föreslås fogad till förteckningen i denna paragraf över de dagar under vilka förhandsröstning inte får förrättas vid nya val eller vid kommunalval som förordnats att förrättas vid en ny tidpunkt.

100 §. Denna ändring som beror på att tjänstebrevsrätten har slopats motsvarar den ändring som föreslås i 102 § lagen om riksdagsmannaval.

Ikraftträdelsestadgande. Eftersom många av de reformer som nu föreslås gäller samtliga statliga val och kommunalval och då vissa förberedande åtgärder, t.ex. planeringen av blanketter, är gemensamma, behövs ett stadgande om att de åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

1.4. Lag om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar

17 §. Eftersom tjänstebrevsrätten har slopats bör 2 mom. upphävas.

1.5. Lagen om kommunindelning

43 §. Även denna ändring orsakas av att tjänstebrevsrätten har slopats.

2. Ikraftträdande

Lagändringarna föreslås träda i kraft så att de kan tillämpas vid presidentvalet 1994. Den förordning som anger de av Post- och televerkets anstalter och de tillfälliga förhandsröstningsställen som utgör förhandsröstningsställen vid detta val måste ges i god tid före presidentvalet. Därför bör lagändringarna träda i kraft senast före utgången av september 1993.

För att det skall vara möjligt att i tid vidta förberedande åtgärder, bl.a utreda behovet av och inrätta Post- och televerkets tillfälliga förhandsröstningsställen samt utarbeta vissa blanketter och testa adb-program som anknyter till att basförteckningarna för vallängderna och den nya typen av meddelande på kort skall uppgöras, föreslås vidare att åtgärder som verkställigheten av lagen om ändring av lagen om riksdagsmannaval, lagen om ändring av lagen om val av republikens president samt lagen om ändring av kommunala vallagen förutsätter får vidtas redan innan dessa lagar träder i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om riksdagsmannaval

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 13 juni 1969 om riksdagsmannaval (391/69) 102 § 3 mom., sådant det lyder i lag av den 3 maj 1985 (370/85),

ändras 13 § 2 mom., 14 § 1 mom., 15 §, 25 a § 3 mom., 25 c § 1 mom., 25 d § 1 mom., 74 § 4 mom., 77 § 1 mom., 80 e § 6 mom., 100 a § 2 mom., 102 § 1 mom. och 103 § 2 mom.,

av dessa lagrum 13 § 2 mom., 14 § 1 mom., 15 §, 25 a § 3 mom. och 25 c § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 18 maj 1990 (434/90), 25 d § 1 mom., 74 § 4 mom. och 100 a § 2 mom. sådana de lyder i nämnda lag av den 3 maj 1985 samt 80 e § 6 mom. och 102 § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 29 januari 1988 (80/88), samt

fogas till 70 §, sådan den lyder i nämnda lag av den 3 maj 1985, ett nytt 2 mom. som följer:

13 §

Till varje basförteckning skall för var och en fogas ett *meddelande på kort*, på vilket skall antecknas hans fullständiga namn, de två sista siffrorna i hans födelseår, den adress för honom som var känd då förteckningarna skrevs ut samt uppgift om i vilken valkrets han är valberättigad, i vilket röstningsområde han har upptagits i vallängden, var och när vallängden hålls framlagd samt var och när valförrättningen skall äga rum. Utom detta får kortet endast innehålla anvisningar om dess användning, om rättelse av fel som möjligen framgår av kortet och om hur röstningen går till samt

ett meddelande om förhandsröstningen. Meddelandet på kort skall utformas så att det kan användas som följebrev vid förhandsröstning som avses i 6 kap.

14 §

Den kommunala centralvalnämnden skall senast den 38 dagen före valen granska basförteckningarna. Till dem skall fogas en valberättigad som inte har blivit införd i basförteckningen, trots att han enligt intyg av registerbyrån hade bort bli införd i den, samt en person vilken såsom utländsk medborgare har haft hemort i Finland enligt lagen om befolknings-

böcker den första dagen det är enligt vilket basförteckningarna skall uppgöras, och som blivit valberättigad innan vallängderna för röstningsområdena undertecknades. Den som inte är valberättigad skall uteslutas ur basförteckningarna genom att hans namn stryks över och orsaken till uteslutningen anges i förteckningen. Den i fråga om vilken förlust av valrätt enligt officiell utredning upphör att gälla före valdagen, skall införas i förteckningen såsom röstberättigad.

15 §

Den kommunala centralvalnämnden skall till varje röstberättigad vars adress är känd sända ett i 13 § 2 mom. nämnt meddelande på kort. Meddelandet sänds till den röstberättigade efter att meddelandet och basförteckningen har granskats för hans del, dock senast den 38 dagen före valen.

25 a §

Längderna skall på blanketter enligt formulär som fastställs av justitieministeriet uppgöras i alfabetisk ordning enligt personernas namn. I längderna skall för var och en införas fullständigt namn, personbeteckning och adress samt kommun enligt 2 mom.

25 c §

Befolkningsregistercentralen skall den 38 dagen före valen fastställa de vallängder för en valkrets som har uppgjorts enligt 25 a §. I varje längd skall antecknas den valkrets för vilken den är vallängd.

25 d §

Sedan vallängderna för valkretsarna har fastställts skall befolkningsregistercentralen utan dröjsmål till var och en, vars i vallängden antecknade adress kan anses trovärdig, om upptagandet i vallängden sända ett *meddelande per brev* enligt ett av justitieministeriet fastställt formulär. I meddelandet per brev skall ingå de uppgifter om den som är i fråga, vilka har upptagits i vallängden, och uppgift om den valkrets i vilken han har upptagits i vallängden. Härutöver får meddelandet per brev inte innehålla annat än anvisningar om dess användning och om förfarandet vid röstning. Meddelandet per brev skall utformas så att det kan användas

som följbrev vid förhandsröstning som avses i 6 kap.

70 §

Som följbrev kan användas det i 13 § 2 mom. nämnda meddelandet på kort eller det i 25 d § 1 mom. nämnda meddelandet per brev.

74 §

Röstande som använder meddelandet på kort eller meddelandet per brev som följbrev skall endast avge en i 2 mom. 1 punkten nämnd förklaring.

77 §

Valförrättaren och valbestyrelsen skall se till att ytterkuvertet ofördröjligen vidarebefordras.

80 e §

Utöver vad detta kapitel stadgar om hemmaröstning och förfarandet därvid gäller i tillämpliga delar 66 § 2 mom., 70 § 1 mom., 71 § 1 mom., 72 § 2 och 3 mom., 73 §, 74 § 1 mom., 75 §, 76 § 2 mom. samt 78 och 79 §§. En röstande som överlåter ett i 13 § 2 mom. nämnt meddelande på kort för att fogas till följbrevet skall endast avge en i 74 § 2 mom. 1 punkten nämnd förklaring.

100 a §

Valförrättningen omhänderhas av valmyndigheterna vid de upphävda valen. Vid de nya valen skall i tillämpliga delar iakttas vad som stadgas om ordinarie val. Förhandsröstning sker endast i den valkrets som förordnandet om förrättande av nya val gäller.

102 §

De kommunala centralvalnämndernas, valnämndernas och valbestyrelsernas samt de i 80 a § 1 mom. nämnda valförrättarnas alla utgifter betalas av kommunerna, men i 13 § 2 mom. nämnda meddelanden på kort och i 25 d § 1 mom. nämnda meddelanden per brev, röstsedlar och förseglingstillbehör bekostas med statens medel. Även postavgifterna för meddelandena på kort och ytterkuverten samt alla

utgifter för de i 65 § nämnda valförrättarna och för valkretscentralnämnderna betalas med statens medel.

103 §

Infaller annan än för valförrättning, inledande eller avslutning av förhandsröstning eller för kungörande av valresultat stadgad dag på en helgdag eller helgfri lördag eller på midsommar- eller julaftonen, skall följande vardag

anses vara den föreskrivna dagen. Då republikens president har förordnat eller då det med anledning av besvär förordnats att nya val skall förrättas, har justitieministeriet rätt att vid behov flytta en sådan utsatt dag till närmaste lämpliga dag.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

2.

Lag

om ändring av lagen om val av republikens president

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 22 juli 1991 om val av republikens president (1076/91) 8 § 3 och 4 mom. samt
ändras 8 § 2 mom. samt 18 och 29 §§ som följer:

8 §

Vid det första och andra valet används samma vallängder. Till de röstberättigade skall samtidigt sändas två meddelanden på kort eller två meddelanden per brev.

18 §

Förhandsröstningen börjar den 11 dagen före valförrättningen och avslutas i utlandet den 8 och i Finland den 5 dagen före valförrättningen. I enlighet med vad som stadgas genom förordning kan förhandsröstningen på Post- och televerkets tillfälliga förhandsröstningsställen och i Finlands beskickningar räcka även en kortare tid.

Hemmaröstning skall förrättas tidigast den 11 dagen och senast den 5 dagen före valförrättningen. Den som vill rösta hemma skall

anmäla detta senast den 12 dagen före valförrättningen.

29 §

Vad som stadgas om riksdagsmannaval gäller i tillämpliga delar om tillkännagivande av valresultatet då något annat inte stadgas i 14, 21, 22 eller 27 §, om förvaringen av röstsedlarna och uträkningarna, om valkretscentralnämndernas sammanträden, protokoll och expeditioner, om valmyndigheternas ansvar och om kostnaderna för valet samt om det fall att en föreskriven dag infaller på en helgdag eller helgfri lördag eller på midsommar- eller julaftonen.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

3.

Lag

om ändring av kommunala vallagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i kommunala vallagen av den 12 maj 1972 (361/72) 100 § 3 mom., sådant det lyder i lag av den 3 maj 1985 (372/85),

ändras 8 § 2 mom., 70 § 3 mom., 73 §, 74 f § 6 mom., 93, 95 och 97 §§ samt 100 § 1 mom., av dessa lagrum 8 § 2 mom. och 74 f § 6 mom. sådana de lyder i lag av den 18 maj 1990 (436/90), 70 § 3 mom. samt 93 och 95 §§ sådana de lyder i nämnda lag av den 3 maj 1985, 97 § sådan den lyder i lag av den 22 maj 1992 (436/92) och 100 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 29 januari 1988 (82/88), samt

fogas till 66 § sådan den lyder i nämnda lag av den 3 maj 1985, ett nytt 2 mom. som följer:

8 §

Till varje basförteckning skall för var och en fogas ett *meddelande på kort*, på vilket skall antecknas hans fullständiga namn, de två sista siffrorna i hans födelseår och den adress för honom som var känd då förteckningarna skrevs ut samt uppgift om i vilket röstningsområde han har upptagits i vallängden, var och när vallängden hålls framlagd samt var och när valförrättningen äger rum. Utom detta får kortet endast innehålla anvisningar om dess användning, om rättelse av fel som möjligen framgår av kortet och om hur röstningen går till samt ett meddelande om förhandsröstningen. Meddelandet på kort skall utformas så att det kan användas som följebrev vid förhandsröstning som avses i 7 kap.

66 §

Som följebrev kan användas det i 8 § 2 mom. nämnda meddelandet på kort.

70 §

Röstande som använder meddelandet på kort som följebrev skall endast avge en i 2 mom. 1 punkten nämnd förklaring.

73 §

Valförrättaren och valbestyrelsen skall tillse att ytterkuvertet ofördröjligen vidarebefordras.

74 f §

Utöver vad detta kapitel stadgar om hemmaröstning och förfarandet vid den gäller i tillämpliga delar 66 § 1 mom., 67 §, 68 § 2 och

3 mom., 69 §, 70 § 1 mom., 71 § 1 och 2 mom., 72 § 2 mom. samt 74 §. En röstande som överlåter ett i 8 § 2 mom. nämnt meddelande på kort för att fogas till följebrevet skall endast avge en i 70 § 2 mom. nämnd förklaring.

93 §

Förordnas med anledning av besvär att nya val skall förrättas, skall den kommunala centralvalnämnden utan dröjsmål vidta åtgärder för förrättande av valen. Angående nya val gäller i tillämpliga delar vad som stadgas om ordinarie val. Genom de upphävda valen utsedda fullmäktige kvarstår i sina uppdrag tills resultatet av de nya valen offentliggjorts.

95 §

Infaller annan än för valförrättningen eller fastställandet av valresultat stadgad eller i 43 § 1 mom. nämnd dag på helgdag eller helgfri lördag eller midsommar- eller julaftonen, anses följande vardag vara den föreskrivna dagen.

97 §

Då förordnande om nya val har utfärdats eller ny tid har satts ut för förrättande av val, sker förhandsröstning endast i den kommun som förordnandet gäller. På de av Post- och televerkets anstalter som är förhandsröstningsställen förrättas härvid dock inte förhandsröstning på nyårsaftonen eller nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen, första maj, pingstdagen, midsommaraftonen eller midsommardagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen eller annandag jul.

100 §

De kommunala centralvalnämndernas, valnämndernas och valbestyrelsernas samt de i 74 b § 1 mom. nämnda valförrättarnas alla utgifter

betalas av kommunerna, men röstsedlarna samt i 66 § och 72 § 2 mom. nämnda förhandsröstningshandlingar bekostas med statens medel. Även postavgifterna för meddelandena på kort och ytterkuverten och alla kostnader för de i 61 § nämnda valförrättarna betalas med statens medel.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

4.

Lag

om upphävande av 17 § 2 mom. lagen om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §
Härmed upphävs 17 § 2 mom. lagen den 16 juli 1990 om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar (656/90).

2 §
Denna lag träder i kraft den 199 .

5.

Lag

om ändring av 43 § lagen om kommunindelning

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 43 § 2 mom. lagen den 21 januari 1977 om kommunindelning (73/77) som följer:

43 §

Beslut om indelning i röstningsområden fattas och centralvalnämnden, valnämnderna och valbestyrelserna tillsättes av organisationskommissionen, som även i övrigt sörjer för de

åligganden som beträffande valen ankommer på fullmäktige.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Helsingfors den 16 april 1993

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Minister Pekka Tuomisto

1.

Lag

om ändring av lagen om riksdagsmannaval

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 13 juni 1969 om riksdagsmannaval (391/69) 102 § 3 mom., sådant det lyder i lag av den 3 maj 1985 (370/85),

ändras 13 § 2 mom., 14 § 1 mom., 15 §, 25 a § 3 mom., 25 c § 1 mom., 25 d § 1 mom., 74 § 4 mom., 77 § 1 mom., 80 e § 6 mom., 100 a § 2 mom., 102 § 1 mom. och 103 § 2 mom.,

av dessa lagrum 13 § 2 mom., 14 § 1 mom., 15 §, 25 a § 3 mom. och 25 c § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 18 maj 1990 (434/90), 25 d § 1 mom., 74 § 4 mom. och 100 a § 2 mom. sådana de lyder i nämnda lag av den 3 maj 1985 samt 80 e § 6 mom. och 102 § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 29 januari 1988 (80/88), samt

fogas till 70 §, sådan den lyder i nämnda lag av den 3 maj 1985, ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §

Till varje basförteckning skall för var och en fogas ett *meddelande på kort*, på vilket skall antecknas hans fullständiga namn, de två sista siffrorna i hans födelseår, den adress för honom som var känd då förteckningarna skrevs ut samt uppgift om i vilken valkrets han är valberättigad, i vilket röstningsområde han har upptagits i vallängden, var och när vallängden hålls framlagd samt var och när valförrättningen skall äga rum. Utom detta får kortet endast innehålla anvisningar om dess användning, om rättelse av fel som möjligen framgår av kortet och om hur röstningen går till samt ett meddelande om den förhandsröstning som *avses* i 6 a kap.

Till varje basförteckning skall för var och en fogas ett *meddelande på kort*, på vilket skall antecknas hans fullständiga namn, de två sista siffrorna i hans födelseår, den adress för honom som var känd då förteckningarna skrevs ut samt uppgift om i vilken valkrets han är valberättigad, i vilket röstningsområde han har upptagits i vallängden, var och när vallängden hålls framlagd samt var och när valförrättningen skall äga rum. Utom detta får kortet endast innehålla anvisningar om dess användning, om rättelse av fel som möjligen framgår av kortet och om hur röstningen går till samt ett meddelande om *förhandsröstningen*. *Meddelandet på kort skall utformas så att det kan användas som följebrev vid förhandsröstning som avses* i 6 kap.

14 §

Den kommunala centralvalnämnden skall senast den 37 dagen före valen granska basförteckningarna. Till dem skall fogas en valberättigad som inte har blivit införd i basförteckningen, trots att han enligt intyg av registerbyrån hade bort bli införd i den, samt en person vilken såsom utländsk medborgare har haft hemort i Finland enligt lagen om befolkningsböcker den första dagen det år enligt vilket basförteckningarna skall uppgöras, och som blivit valberättigad innan vallängderna för röstningsområdena undertecknades. Den som inte

14 §

Den kommunala centralvalnämnden skall senast den 38 dagen före valen granska basförteckningarna. Till dem skall fogas en valberättigad som inte har blivit införd i basförteckningen, trots att han enligt intyg av registerbyrån hade bort bli införd i den, samt en person vilken såsom utländsk medborgare har haft hemort i Finland enligt lagen om befolkningsböcker den första dagen det år enligt vilket basförteckningarna skall uppgöras, och som blivit valberättigad innan vallängderna för röstningsområdena undertecknades. Den som inte

Gällande lydelse

är valberättigad skall uteslutas ur basförteckningarna genom att hans namn stryks över och orsaken till uteslutningen anges i förteckningen. Den i fråga om vilken förlust av valrätt enligt officiell utredning upphör att gälla före valdagen, skall införas i förteckningen såsom röstberättigad.

15 §

Den kommunala centralvalnämnden skall till varje röstberättigad vars adress är känd sända ett i 13 § 2 mom. nämnt meddelande på kort. Meddelandet sänds till den röstberättigade efter att meddelandet och basförteckningen har granskats för hans del, dock senast den 37 dagen före valen.

25 a §

Längderna skall på blanketter för vilka justitieministeriet fastställer formulär uppgöras i alfabetisk ordning enligt personernas namn. I längderna skall för var och en införas fullständigt namn, personbeteckning och adress samt kommun enligt 2 mom.

25 c §

Befolkningsregistercentralen skall den 37 dagen före valen fastställa de vallängder för en valkrets som har uppgjorts enligt 25 a §. I varje längd skall antecknas den valkrets för vilken den är vallängd.

25 d §

Sedan vallängderna för valkretsarna har fastställts skall befolkningsregistercentralen utan dröjsmål till var och en, vars i vallängden antecknade adress kan anses trovärdig, om upptagandet i vallängden sända ett meddelande enligt ett av justitieministeriet fastställt formulär. I meddelandet skall ingå de uppgifter om den som är i fråga, vilka har upptagits i vallängden, och uppgift om den valkrets i vilken han har upptagits i vallängden. Härutöver får meddelandet inte innehålla annat än anvisningar om dess användning och om förfarandet vid röstning.

Föreslagen lydelse

är valberättigad skall uteslutas ur basförteckningarna genom att hans namn stryks över och orsaken till uteslutningen anges i förteckningen. Den i fråga om vilken förlust av valrätt enligt officiell utredning upphör att gälla före valdagen, skall införas i förteckningen såsom röstberättigad.

15 §

Den kommunala centralvalnämnden skall till varje röstberättigad vars adress är känd sända ett i 13 § 2 mom. nämnt meddelande på kort. Meddelandet sänds till den röstberättigade efter att meddelandet och basförteckningen har granskats för hans del, dock senast den 38 dagen före valen.

Längderna skall på blanketter *enligt* formulär *som fastställs av* justitieministeriet uppgöras i alfabetisk ordning enligt personernas namn. I längderna skall för var och en införas fullständigt namn, personbeteckning och adress samt kommun enligt 2 mom.

25 c §

Befolkningsregistercentralen skall den 38 dagen före valen fastställa de vallängder för en valkrets som har uppgjorts enligt 25 a §. I varje längd skall antecknas den valkrets för vilken den är vallängd.

25 d §

Sedan vallängderna för valkretsarna har fastställts skall befolkningsregistercentralen utan dröjsmål till var och en, vars i vallängden antecknade adress kan anses trovärdig, om upptagandet i vallängden sända ett *meddelande per brev* enligt *ett* av justitieministeriet fastställt formulär. I *meddelandet per brev* skall ingå de uppgifter om den som är i fråga, vilka har upptagits i vallängden, och uppgift om den valkrets i vilken han har upptagits i vallängden. Härutöver får *meddelandet per brev* inte innehålla annat än anvisningar om dess användning och om förfarandet vid röstning. *Meddelandet per brev skall utformas så att det kan användas som följebrev vid förhandsröstning som avses i 6 kap.*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

70 §

 Som följebrev kan användas det i 13 § 2 mom. nämnda meddelandet på kort eller det i 25 d § 1 mom. nämnda meddelandet per brev.

74 §

 Röstande som överlämnar i 13 § 2 mom. nämnt meddelande på kort eller i 25 d § 1 mom. nämnt meddelande att fogas till följebrevet skall endast avge i 2 mom. 1 punkten nämnd förklaring.

 Röstande som använder meddelandet på kort eller meddelandet per brev som följebrev skall endast avge en i 2 mom. 1 punkten nämnd förklaring.

77 §

 Valförrättare och valbestyrelse skall tillse att ytterkuvertet ofördröjligen vidarebefordras såsom tjänsteförsändelse.

77 §

 Valförrättaren och valbestyrelsen skall se till att ytterkuvertet ofördröjligen vidarebefordras.

80 e §

 Utöver vad detta kapitel stadgar om hemmaröstning och förfarandet därvid gäller i tillämpliga delar 66 § 2 mom., 70 §, 71 § 1 mom., 72 § 2 och 3 mom., 73 §, 74 § 1 och 4 mom., 75 §, 76 § 2 mom. samt 78 och 79 §§.

 Utöver vad detta kapitel stadgar om hemmaröstning och förfarandet därvid gäller i tillämpliga delar 66 § 2 mom. 70 § 1 mom., 71 § 1 mom., 72 § 2 och 3 mom., 73 §, 74 § 1 mom., 75 §, 76 § 2 mom. samt 78 och 79 §§. En röstande som överläter ett i 13 § 2 mom. nämnt meddelande på kort för att fogas till följebrevet skall endast avge en i 74 § 2 mom. 1 punkten nämnd förklaring.

100 a §

 Valförrättningen omhänderhas av valmyndigheterna vid de upphävda valen. Vid de nya valen skall i tillämpliga delar iaktas vad som stadgas om ordinarie val. Vid valen skall likväl samma vallängder som använts vid de upphävda valen användas i oförändrad form. Till de röstberättigade sänds inte i 13 § 2 mom. nämnt meddelande på kort, ej heller i 25 d § 1 mom. nämnt meddelande. Förhandsröstning sker endast i den valkrets som förordnandet om förrättande av nya val gäller.

 Valförrättningen omhänderhas av valmyndigheterna vid de upphävda valen. Vid de nya valen skall i tillämpliga delar iaktas vad som stadgas om ordinarie val. Förhandsröstning sker endast i den valkrets som förordnandet om förrättande av nya val gäller.

102 §

 De kommunala centralvalnämndernas, valnämndernas och valbestyrelsernas samt de i 80 a § 1 mom. nämnda valförrättarnas alla utgifter betalas av kommunerna, men i 13 § 2 mom.

102 §

 De kommunala centralvalnämndernas, valnämndernas och valbestyrelsernas samt de i 80 a § 1 mom. nämnda valförrättarnas alla utgifter betalas av kommunerna, men i 13 § 2 mom.

Gällande lydelse

nämnda meddelanden på kort och i 25 d § 1 mom. nämnda meddelanden, röstsedlar och förseglingstillbehör bekostas och alla utgifter för de i 65 § nämnda valförrättarna och för valkretscentralnämnderna betalas med statens medel.

Valkretscentralnämnderna, de kommunala centralvalnämnderna, valnämnderna, valbestyrelserna och valförrättarna har rätt att skicka tjänsteförsändelser.

Föreslagen lydelse

nämnda meddelanden på kort och i 25 d § 1 mom. nämnda *meddelanden per brev*, röstsedlar och förseglingstillbehör bekostas med statens medel. *Även postavgifterna för meddelandena på kort och ytterkuverten* samt alla utgifter för de i 65 § nämnda valförrättarna och för valkretscentralnämnderna betalas med statens medel.

(3 mom. upphävs)

103 §

 Infaller annan än för valförrättning, inledande eller avslutning av förhandsröstning eller för kungörande av valresultat stadgad dag på helgdag eller helgfri lördag, skall följande vardag anses vara den föreskrivna dagen. Då republikens president har förordnat eller då det med anledning av besvär förordnats att nya val skall förrättas, har justitieministeriet rätt att vid behov flytta sådan utsatt dag till närmaste lämpliga dag.

 Infaller annan än för valförrättning, inledande eller avslutning av förhandsröstning eller för kungörande av valresultat stadgad dag på en helgdag eller helgfri lördag *eller på midsommar- eller julaftonen*, skall följande vardag anses vara den föreskrivna dagen. Då republikens president har förordnat eller då det med anledning av besvär förordnats att nya val skall förrättas, har justitieministeriet rätt att vid behov flytta en sådan utsatt dag till närmaste lämpliga dag.

Denna lag träder i kraft den

19.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av lagen om val av republikens president**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 22 juli 1991 om val av republikens president (1076/91) 8 § 3 och 4 mom. samt
 ändras 8 § 2 mom. samt 18 och 29 §§ som följer:

Gällande lydelse

 Vid det första och andra valet används samma vallängder.

Föreslagen lydelse

8 §

 Vid det första och andra valet används samma vallängder. *Till de röstberättigade skall samtidigt sändas två meddelanden på kort eller två meddelanden per brev.*

Gällande lydelse

Har det med stöd av 23 c § regeringsformen förordnats att presidentval skall förrättas på nytt, används de vallängder som nämns i 1 mom. oförändrade vid det första och andra valet. Skall det första valet äga rum ett annat år än det tidigare presidentval som har avbrutits, skall likväl nya vallängder göras upp. Om dem gäller vad som stadgas i 1 mom.

Har förordnande om presidentval meddelats med stöd av 25 § 1 mom. regeringsformen och sker det första valet samma år som det första valet vid föregående presidentval, skall vid det nya presidentvalet de vallängder som har använts vid föregående val användas oförändrade. I annat fall skall det göras upp nya vallängder, om vilka 1 mom. skall gälla.

18 §

Förhandsröstningen börjar den 11 dagen före valförrättningen och avslutas i utlandet den 8 och i Finland den 5 dagen före valförrättningen. Den som vill förhandsrösta hemma skall anmäla detta senast den 12 dagen före valförrättningen.

Förhandsröstning anordnas under den i 1 mom. angivna tiden

1) i Post- och televerkets anstalter alla vardagar under den tid då anstalterna är öppna för allmänheten eller under någon annan tid som Post- och televerket bestämmer samt lördagar och söndagar mellan klockan 10 och 14, likväl inte nyårsaftonen, nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen, första maj, pingstdagen, midsommardagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen eller annandag jul,

2) i anstalter, i enlighet med vad valbestyrelsen bestämmer, den dag förhandsröstningen avslutas eller föregående dag samt någon annan dag, på de tider som valbestyrelsen bestämmer,

3) i hemmet vardagar mellan klockan 9 och 20,

4) i de finska beskickningarna varje dag under den tid som chefen för beskickningen bestämmer, dock inte långfredagen, påskdagen, pingstdagen, midsommardagen, julaftonen, juldagen eller annandag jul, samt

Föreslagen lydelse

(3 mom. upphävs)

(4 mom. upphävs)

18 §

Förhandsröstningen börjar den 11 dagen före valförrättningen och avslutas i utlandet den 8 och i Finland den 5 dagen före valförrättningen. I enlighet med vad som stadgas genom förordning kan förhandsröstningen på Post- och televerkets tillfälliga förhandsröstningsställen och i Finlands beskickningar räcka även en kortare tid.

Hemmaröstning skall förrättas tidigast den 11 dagen och senast den 5 dagen före valförrättningen. Den som vill rösta hemma skall anmäla detta senast den 12 dagen före valförrättningen.

Gällande lydelse

5) ombord på finska fartyg, i enlighet med vad fartygets befälhavare bestämmer, under minst två dagar på de tider som han föreskriver.

29 §

Vad som stadgas om riksdagsmannaval gäller i tillämpliga delar om tillkännagivande av valresultatet då något annat inte stadgas i 14, 21, 22 eller 27 §, om förvaringen av röstsedlarna och uträkningarna, om valkretscentralnämndernas sammanträden, protokoll och expeditioner, om valmyndigheternas ansvar, om kostnaderna för valet, om tjänstebrevsrätt samt om det fall att en föreskriven dag infaller på en helgdag eller helgfri lördag.

Föreslagen lydelse

29 §

Vad som stadgas om riksdagsmannaval gäller i tillämpliga delar om tillkännagivande av valresultatet då något annat inte stadgas i 14, 21, 22 eller 27 §, om förvaringen av röstsedlarna och uträkningarna, om valkretscentralnämndernas sammanträden, protokoll och expeditioner, om valmyndigheternas ansvar och om kostnaderna för valet samt om det fall att en föreskriven dag infaller på en helgdag eller helgfri lördag eller på midsommar- eller julaf-tonen.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

3.

Lag

om ändring av kommunala vallagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i kommunala vallagen av den 12 maj 1972 (361/72) 100 § 3 mom., sådant det lyder i lag av den 3 maj 1985 (372/85),

ändras 8 § 2 mom., 70 § 3 mom., 73 §, 74 f § 6 mom., 93, 95 och 97 §§ samt 100 § 1 mom., av dessa lagrum 8 § 2 mom. och 74 f § 6 mom. sådana de lyder i lag av den 18 maj 1990 (436/90), 70 § 3 mom. samt 93 och 95 §§ sådana de lyder i nämnda lag av den 3 maj 1985, 97 § sådan den lyder i lag av den 22 maj 1992 (436/92) och 100 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 29 januari 1988 (82/88), samt

fogas till 66 § sådan den lyder i nämnda lag av den 3 maj 1985, ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

Till varje basförteckning skall för var och en fogas ett meddelande på kort, på vilket skall antecknas hans fullständiga namn, de två sista siffrorna i hans födelseår och den adress för honom som var känd då förteckningarna skrevs ut samt uppgift om i vilket röstningsområde han har upptagits i vallängden, var och när vallängden hålls framlagd samt var och när

Till varje basförteckning skall för var och en fogas ett meddelande på kort, på vilket skall antecknas hans fullständiga namn, de två sista siffrorna i hans födelseår och den adress för honom som var känd då förteckningarna skrevs ut samt uppgift om i vilket röstningsområde han har upptagits i vallängden, var och när vallängden hålls framlagd samt var och när

Gällande lydelse

valförrättningen äger rum. Utom detta får kortet endast innehålla anvisningar om dess användning, om rättelse av fel som möjligen framgår av kortet och om hur röstningen går till samt ett meddelande om den förhandsröstning som avses i 7 a kap.

Föreslagen lydelse

valförrättningen äger rum. Utom detta får kortet endast innehålla anvisningar om dess användning, om rättelse av fel som möjligen framgår av kortet och om hur röstningen går till samt ett meddelande om *förhandsröstningen*. *Meddelandet på kort skall utformas så att det kan användas som följbrev vid förhandsröstning som avses i 7 kap.*

66 §

Som följbrev kan användas det i 8 § 2 mom. nämnda meddelandet på kort.

70 §

Röstande som överlämnat i 8 § 2 mom. nämnt meddelande på kort att fogas till följbrevet, skall endast avge i 2 mom. 1 punkten nämnd förklaring.

Röstande som *använder* meddelandet på kort *som* följbrev skall endast avge *en* i 2 mom. 1 punkten nämnd förklaring.

73 §

Valförrättaren och valbestyrelsen skall tillse att ytterkuvertet ofördröjligen vidarebefordras *såsom tjänsteförsändelse*.

73 §

Valförrättaren och valbestyrelsen skall *se till* att ytterkuvertet ofördröjligen vidarebefordras.

74 f §

Utöver vad detta kapitel stadgar om hemmaröstning och förfarandet vid den gäller i tillämpliga delar 66 och 67 §§, 68 § 2 och 3 mom., 69 §, 70 § 1 och 3 mom., 71 § 1 och 2 mom., 72 § 2 mom. samt 74 §.

Utöver vad detta kapitel stadgar om hemmaröstning och förfarandet vid den gäller i tillämpliga delar *66 § 1 mom.*, 67 §, 68 § 2 och 3 mom., 69 §, 70 § 1 mom., 71 § 1 och 2 mom., 72 § 2 mom. samt 74 §. *En röstande som överlåter ett i 8 § 2 mom. nämnt meddelande på kort för att fogas till följbrevet skall endast avge en i 70 § 2 mom. nämnd förklaring.*

93 §

Förordnas med anledning av besvär att nya val skall förrättas, skall den kommunala centralvalnämnden utan dröjsmål vidta åtgärder för förrättande av valen. Angående nya val gäller i tillämpliga delar vad som stadgas om ordinarie val. *Vid valen skall likväl i oförändrad form användas samma vallängder som vid de upphävda valen. De röstberättigade tillställs inte i 8 § 2 mom. nämnt meddelande på kort.* Genom de upphävda valen utsedda fullmäktige kvarstår i sina uppdrag tills resultatet av de nya valen offentliggjorts.

93 §

Förordnas med anledning av besvär att nya val skall förrättas, skall den kommunala centralvalnämnden utan dröjsmål vidta åtgärder för förrättande av valen. Angående nya val gäller i tillämpliga delar vad som stadgas om ordinarie val. Genom de upphävda valen utsedda fullmäktige kvarstår i sina uppdrag tills resultatet av de nya valen offentliggjorts.

Gällande lydelse

95 §

Infaller annan än för valförrättningen eller fastställandet av valresultat stadgad eller i 43 § 1 mom. nämnd dag på helgdag eller helgfri lördag, anses följande vardag vara den föreskrivna dagen.

97 §

Då förordnande om nya val har utfärdats eller ny tid har satts ut för förrättande av val, sker förhandsröstning endast i den kommun som förordnandet gäller. På de av Post- och televerkets anstalter som är förhandsröstningsställen förrättas härvid dock inte förhandsröstning på nyårsaftonen, nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen, första maj, pingstdagen, midsommardagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen eller annandag jul.

100 §

De kommunala centralvalnämndernas, valnämndernas och valbestyrelsernas samt de i 74 b § 1 mom. nämnda valförrättarnas alla utgifter betalas av kommunerna, men röstsedlarna samt i 66 och 72 § 2 mom. nämnda förhandsröstningshandlingar bekostas och alla kostnader för de i 61 § nämnda valförrättarna betalas med statens medel.

I ärenden som rör kommunalval har kommunal centralvalnämnd, valnämnd, valbestyrelse och valförrättare rätt att skicka tjänsteförsändelser.

Föreslagen lydelse

95 §

Infaller annan än för valförrättningen eller fastställandet av valresultat stadgad eller i 43 § 1 mom. nämnd dag på helgdag eller helgfri lördag *eller midsommar- eller julaftonen*, anses följande vardag vara den föreskrivna dagen.

97 §

Då förordnande om nya val har utfärdats eller ny tid har satts ut för förrättande av val, sker förhandsröstning endast i den kommun som förordnandet gäller. På de av Post- och televerkets anstalter som är förhandsröstningsställen förrättas härvid dock inte förhandsröstning på nyårsaftonen *eller* nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen, första maj, pingstdagen, *midsommaraftonen eller midsommardagen*, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen eller annandag jul.

100 §

De kommunala centralvalnämndernas, valnämndernas och valbestyrelsernas samt de i 74 b § 1 mom. nämnda valförrättarnas alla utgifter betalas av kommunerna, men röstsedlarna samt i 66 § och 72 § 2 mom. nämnda förhandsröstningshandlingar bekostas med statens medel. *Även postavgifterna för meddelandena på kort och ytterkuverten* och alla kostnader för de i 61 § nämnda valförrättarna betalas med statens medel.

(3 mom. upphävs)

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

4.

Lag

om upphävande av 17 § 2 mom. lagen om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

17 §

 Röstningsmyndigheterna har tjänstebrevsrätt.
 Vid brevröstning kan som ytterkuvert användas
 den kommunala centralvalnämndens tjänste-
 brevskuvert, på vilka nämnden i förväg har
 antecknats som mottagare.

(2 mom. upphävs)

 Denna lag träder i kraft den
 199 .

5.

Lag

om ändring av 43 § lagen om kommunindelning

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 43 § 2 mom. lagen den 21 januari 1977 om kommunindelning (73/77) som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

43 §

 Beslut om indelning i röstningsområden fat-
 tas och centralvalnämnden, valnämnderna och
 valbestyrelserna tillsättes av organisationskom-
 missionen, som även i övrigt sörjer för de
 åligganden som beträffande valen ankommer
 på fullmäktige. Den har fribrevsrätt i angelä-
 genheter som rör valet.

 Beslut om indelning i röstningsområden fat-
 tas och centralvalnämnden, valnämnderna och
 valbestyrelserna tillsättes av organisationskom-
 missionen, som även i övrigt sörjer för de
 åligganden som beträffande valen ankommer
 på fullmäktige.

 Denna lag träder i kraft den
 199 .

